

Logika - Bizonyításelmélet

Alapvető axiomasémák

$$(C1) \quad A \supset (B \supset A)$$

$$(C2) \quad (A \supset (B \supset C)) \supset ((A \supset B) \supset (A \supset C))$$

$$(C3) \quad (\neg A \supset B) \supset ((\neg A \supset \neg B) \supset A)$$

Levezetési szabály (modus ponens)

$$\{A \supset B, A\} \vdash_0 B$$

Alapvető axiomasémák

- (C1) $A \supset (B \supset A)$
- (C2) $(A \supset (B \supset C)) \supset ((A \supset B) \supset (A \supset C))$
- (C3) $(\neg A \supset B) \supset ((\neg A \supset \neg B) \supset A)$

Levezetési szabály (modus ponens)

$\{A \supset B, A\} \vdash_0 B$

Egy egyszerű levezetés

$\{X\} \vdash_0 Y \supset X$

1. $X \supset (Y \supset X)$ [C1; A||X; B||Y]
2. X [hip]
3. $Y \supset X$ [mp(1,2)]

Alapvető axiomasémák

- (C1) $A \supset (B \supset A)$
- (C2) $(A \supset (B \supset C)) \supset ((A \supset B) \supset (A \supset C))$
- (C3) $(\neg A \supset B) \supset ((\neg A \supset \neg B) \supset A)$

Levezetési szabály (modus ponens)

$\{A \supset B, A\} \vdash_0 B$

1. Feladat

$\vdash_0 A \supset A$

1. $(A \supset ((A \supset A) \supset A)) \supset ((A \supset (A \supset A)) \supset (A \supset A))$
2. $A \supset ((A \supset A) \supset A)$
3. $(A \supset (A \supset A)) \supset (A \supset A)$
4. $A \supset (A \supset A)$
5. $A \supset A$

Ez után használható axiómaséma: Biz1 - $A \supset A$

Alapvető axiomasémák

- (C1) $A \supset (B \supset A)$
- (C2) $(A \supset (B \supset C)) \supset ((A \supset B) \supset (A \supset C))$
- (C3) $(\neg A \supset B) \supset ((\neg A \supset \neg B) \supset A)$

Levezetési szabály (modus ponens)

$\{A \supset B, A\} \vdash_0 B$

1. Feladat

$\vdash_0 A \supset A$

1.	$(A \supset ((A \supset A) \supset A)) \supset ((A \supset (A \supset A)) \supset (A \supset A))$	$[C2; A A; B A \supset A; C A]$
2.	$A \supset ((A \supset A) \supset A)$	$[C1; A A; B A \supset A]$
3.	$(A \supset (A \supset A)) \supset (A \supset A)$	$[mp(1,2)]$
4.	$A \supset (A \supset A)$	$[C1; A A; B A]$
5.	$A \supset A$	$[mp(3,4)]$

Ez után használható axiómaséma: Biz1 - $A \supset A$

Dedukciós tétel

$$\{F_1, F_2, \dots, F_n\} \vdash_0 G \Leftrightarrow \{F_1, F_2, \dots, F_{n-1}\} \vdash_0 F_n \supset G$$

Dedukciós tétel

$$\{F_1, F_2, \dots, F_n\} \vdash_0 G \Leftrightarrow \{F_1, F_2, \dots, F_{n-1}\} \vdash_0 F_n \supset G$$

2. Feladat

Készítsük el az előző levezetést úgy, hogy használjuk a dedukciós tételt is:

$$\vdash_0 A \supset A \Leftrightarrow \{A\} \vdash_0 A$$

Bizonyítani kell: $\{A\} \vdash_0 A$

Dedukciós tétel

$$\{F_1, F_2, \dots, F_n\} \vdash_0 G \Leftrightarrow \{F_1, F_2, \dots, F_{n-1}\} \vdash_0 F_n \supset G$$

2. Feladat

Készítsük el az előző levezetést úgy, hogy használjuk a dedukciós tételt is:

$$\vdash_0 A \supset A \Leftrightarrow \{A\} \vdash_0 A$$

Bizonyítani kell: $\{A\} \vdash_0 A$

1. A [hip]

3. Feladat

Bizonyítsuk be, hogy az A és $\neg\neg A$ formulák ekvivalensek, azaz

$\{\neg\neg A\} \vdash_0 A$,

illetve

$\{A\} \vdash_0 \neg\neg A$

Használható axiomasémák

$$(C1) \quad A \supset (B \supset A)$$

$$(C2) \quad (A \supset (B \supset C)) \supset ((A \supset B) \supset (A \supset C))$$

$$(C3) \quad (\neg A \supset B) \supset ((\neg A \supset \neg B) \supset A)$$

$$(Biz1) \quad A \supset A$$

Levezetési szabály (modus ponens)

$$\{A \supset B, A\} \vdash_0 B$$

$$\{\neg\neg A\} \vdash_0 A$$

$$1. \quad (\neg A \supset \neg A) \supset ((\neg A \supset \neg\neg A) \supset A)$$

$$2. \quad \neg A \supset \neg A$$

$$3. \quad (\neg A \supset \neg\neg A) \supset A$$

$$4. \quad \neg\neg A \supset (\neg A \supset \neg\neg A)$$

$$5. \quad \neg\neg A$$

$$6. \quad \neg A \supset \neg\neg A$$

$$7. \quad A$$

Ez után használható axiómaséma: C4 - $\neg\neg A \supset A$

Használható axiomasémák

$$(C1) \quad A \supset (B \supset A)$$

$$(C2) \quad (A \supset (B \supset C)) \supset ((A \supset B) \supset (A \supset C))$$

$$(C3) \quad (\neg A \supset B) \supset ((\neg A \supset \neg B) \supset A)$$

$$(Biz1) \quad A \supset A$$

Levezetési szabály (modus ponens)

$$\{A \supset B, A\} \vdash_0 B$$

$$\{\neg\neg A\} \vdash_0 A$$

1.	$(\neg A \supset \neg A) \supset ((\neg A \supset \neg\neg A) \supset A)$	$[C3; A A; B \neg A]$
2.	$\neg A \supset \neg A$	$[Biz1; A \neg A]$
3.	$(\neg A \supset \neg\neg A) \supset A$	$[mp(1,2)]$
4.	$\neg\neg A \supset (\neg A \supset \neg\neg A)$	$[C1; A \neg\neg A; B \neg A]$
5.	$\neg\neg A$	$[hip]$
6.	$\neg A \supset \neg\neg A$	$[mp(4,5)]$
7.	A	$[mp(3,6)]$

Ez után használható axiómaséma: C4 - $\neg\neg A \supset A$

Használható axiomasémák

- (C1) $A \supset (B \supset A)$
(C2) $(A \supset (B \supset C)) \supset ((A \supset B) \supset (A \supset C))$
(C3) $(\neg A \supset B) \supset ((\neg A \supset \neg B) \supset A)$
(Biz1) $A \supset A$
(C4) $\neg\neg A \supset A$

Levezetési szabály (modus ponens)

$\{A \supset B, A\} \vdash_0 B$

$\{A\} \vdash_0 \neg\neg A$

1.	$(\neg\neg\neg A \supset A) \supset ((\neg\neg\neg A \supset \neg A) \supset \neg\neg A)$	[C3; A $\neg\neg A$; B A]
2.	$A \supset (\neg\neg\neg A \supset A)$	[C1; A A; B $\neg\neg\neg A$]
3.	A	[hip]
4.	$\neg\neg\neg A \supset A$	[mp(2,3)]
5.	$(\neg\neg\neg A \supset \neg A) \supset \neg\neg A$	[mp(1,4)]
6.	$\neg\neg\neg A \supset \neg A$	[C4; A $\neg A$]
7.	$\neg\neg A$	[mp(5,6)]

Ez után használható axiómaséma: Biz3 - $A \supset \neg\neg A$

Használható axiomasémák

- (C1) $A \supset (B \supset A)$
- (C2) $(A \supset (B \supset C)) \supset ((A \supset B) \supset (A \supset C))$
- (C3) $(\neg A \supset B) \supset ((\neg A \supset \neg B) \supset A)$

- (Biz1) $A \supset A$
- (C4) $\neg\neg A \supset A$
- (Biz3) $A \supset \neg\neg A$

Levezetési szabály (modus ponens)

$\{A \supset B, A\} \vdash_0 B$

4. Feladat

Készítsük el a következő levezetést: $\{A \supset B\} \vdash_0 \neg\neg A \supset \neg\neg B$

Dedukciós tétel használata után a következő levezetés kell: $\{A \supset B, \neg\neg A\} \vdash_0 \neg\neg B$

1. $B \supset \neg\neg B$ [Biz3; A||B]
2. $A \supset B$ [hip]
3. $\neg\neg A \supset A$ [C4; A||A]
4. $\neg\neg A$ [hip]
5. A [mp(3,4)]
6. B [mp(2,5)]
7. $\neg\neg B$ [mp(1,6)]

Ez után használható axiómaséma: Biz4 - $(A \supset B) \supset (\neg\neg A \supset \neg\neg B)$

5. Feladat

Egy bál szervezése a feladatod. Mikor a bejáratot ellenőrzöd, két feliratot látsz kiírva. 1. Ha Ön időben érkezett, akkor az üdvözlő italokat a bejárat melletti asztalon találja. 2. Ha az üdvözlő italokat nem találja a bejárat melletti asztalon, akkor Ön nem érkezett időben.

Bár az információ, amit hordoznak nem túl egyértelmű, téged mégis a redundancia zavar, amit felismersz bennük. Hirtelen eszedbe jut, hogy az ítéletkalkulus segítségével egyszerűen el tudnád dönteni, hogy a két állítás ugyanaz-e. Neki is állsz az állítások formalizálásának, és kiszámolod a két levezetést, amely az ekvivalencia megállapításához szükséges. Kérlek írd le a folyamatot!

Bizonyítani kell:

$\{X \supset Y\} \vdash_0 \neg Y \supset \neg X$, illetve

$\{\neg Y \supset \neg X\} \vdash_0 X \supset Y$

Használható axiomasémák

- (C1) $A \supset (B \supset A)$
 (C2) $(A \supset (B \supset C)) \supset ((A \supset B) \supset (A \supset C))$
 (C3) $(\neg A \supset B) \supset ((\neg A \supset \neg B) \supset A)$

- (Biz1) $A \supset A$
 (C4) $\neg\neg A \supset A$
 (Biz3) $A \supset \neg\neg A$
 (Biz4) $(A \supset B) \supset (\neg\neg A \supset \neg\neg B)$

Levezetési szabály (modus ponens)

$\{A \supset B, A\} \vdash_0 B$

$\{X \supset Y\} \vdash_0 \neg Y \supset \neg X$

Dedukciós tétel alkalmazása után: $\{X \supset Y, \neg Y\} \vdash_0 \neg X$

1.	$(\neg\neg X \supset \neg Y) \supset ((\neg\neg X \supset \neg\neg Y) \supset \neg X)$	[C3; $A \neg\neg X$; $B \neg Y$]
2.	$\neg Y \supset (\neg\neg X \supset \neg Y)$	[C1; $A \neg Y$; $B \neg\neg X$]
3.	$\neg Y$	[hip]
4.	$\neg\neg X \supset \neg Y$	[mp(2,3)]
5.	$(\neg\neg X \supset \neg\neg Y) \supset \neg X$	[mp(1,4)]
6.	$(X \supset Y) \supset (\neg\neg X \supset \neg\neg Y)$	[Biz4; $A X$; $B Y$]
7.	$X \supset Y$	[hip]
8.	$\neg\neg X \supset \neg\neg Y$	[mp(5,6)]
9.	$\neg X$	[mp(3,6)]

Használható axiomasémák

- (C1) $A \supset (B \supset A)$
(C2) $(A \supset (B \supset C)) \supset ((A \supset B) \supset (A \supset C))$
(C3) $(\neg A \supset B) \supset ((\neg A \supset \neg B) \supset A)$

- (Biz1) $A \supset A$
(C4) $\neg\neg A \supset A$
(Biz3) $A \supset \neg\neg A$
(Biz4) $(A \supset B) \supset (\neg\neg A \supset \neg\neg B)$

Levezetési szabály (modus ponens)

$\{A \supset B, A\} \vdash_0 B$

$\{\neg Y \supset \neg X\} \vdash_0 X \supset Y$

Dedukciós tétel alkalmazása után: $\{\neg Y \supset \neg X, X\} \vdash_0 Y$

1.	$(\neg Y \supset \neg X) \supset ((\neg Y \supset \neg\neg X) \supset Y)$	[C3; A Y; B $\neg X$]
2.	$\neg Y \supset \neg X$	[hip]
3.	$(\neg Y \supset \neg\neg X) \supset Y$	[mp(1,2)]
4.	$\neg\neg X \supset (\neg Y \supset \neg\neg X)$	[C1; A $\neg\neg X$; B $\neg Y$]
5.	$X \supset \neg\neg X$	[Biz3; A X]
6.	X	[hip]
7.	$\neg\neg X$	[mp(5,6)]
8.	$\neg Y \supset \neg\neg X$	[mp(4,7)]
9.	Y	[mp(3,8)]

Használható axiómasémák

- (C1) $A \supset (B \supset A)$
 (C2) $(A \supset (B \supset C)) \supset ((A \supset B) \supset (A \supset C))$
 (C3) $(\neg A \supset B) \supset ((\neg A \supset \neg B) \supset A)$

- (Biz1) $A \supset A$
 (C4) $\neg\neg A \supset A$
 (Biz3) $A \supset \neg\neg A$
 (Biz4) $(A \supset B) \supset (\neg\neg A \supset \neg\neg B)$

Levezetési szabály (modus ponens)

$$\{A \supset B, A\} \vdash_0 B$$
6. Feladat

Nyomozós példa (rövidített verzió): $\{F \supset K, K \supset A, \neg A\} \vdash_0 \neg F$

1.	$(\neg\neg F \supset \neg K) \supset ((\neg\neg F \supset \neg\neg K) \supset \neg F)$	[C3; A $\neg F$; B $\neg K$]
2.	$\neg K \supset (\neg\neg F \supset \neg K)$	[C1; A $\neg K$; B $\neg\neg F$]
3.	$(\neg\neg K \supset \neg A) \supset ((\neg\neg K \supset \neg\neg A) \supset \neg K)$	[C3; A $\neg K$; B $\neg A$]
4.	$\neg A \supset (\neg\neg K \supset \neg A)$	[C1; A $\neg A$; B $\neg\neg K$]
5.	$\neg A$	[hip]
6.	$\neg\neg K \supset \neg A$	[mp(4,5)]
7.	$(\neg\neg K \supset \neg\neg A) \supset \neg K$	[mp(3,6)]
8.	$(K \supset A) \supset (\neg\neg K \supset \neg\neg A)$	[Biz4; A K ; B A]
9.	$K \supset A$	[hip]
10.	$\neg\neg K \supset \neg\neg A$	[mp(8,9)]
11.	$\neg K$	[mp(7,10)]
12.	$\neg\neg F \supset \neg K$	[mp(2,11)]
13.	$(\neg\neg F \supset \neg\neg K) \supset \neg F$	[mp(1,12)]
14.	$(F \supset K) \supset (\neg\neg F \supset \neg\neg K)$	[Biz4; A F ; B K]
15.	$F \supset K$	[hip]
16.	$\neg\neg F \supset \neg\neg K$	[mp(14,15)]
17.	$\neg F$	[mp(13,16)]